

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

PL. ÚS 5/2023-8

Ústavný súd Slovenskej republiky v pléne zloženom z predsedu Ivana Fiačana a sudcov Jany Baricovej, Ladislava Duditša, Libora Duľu, Miroslava Duriša, Jany Laššákovéj, Miloša Maďara, Petra Molnára (sudca spravodajca), Petra Straku, Ľuboša Szigetiho, Roberta Šorla a Martina Vernarského predbežne prerokoval návrh **predsedy Súdnej rady Slovenskej republiky** na začatie konania podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) Ústavy Slovenskej republiky o súlade § 22a ods. 2 v časti slov „predsedu súdnej rady alebo“ zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov s čl. 1 ods. 1 v spojení s čl. 2 ods. 2 a čl. 141a ods. 2 a 7 Ústavy Slovenskej republiky za účasti vlády Slovenskej republiky ako vedľajšieho účastníka konania a takto

r o z h o d o l :

Návrh **p r i j í m a** na ďalšie konanie v celom rozsahu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Návrh na začatie konania o súlade právnych predpisov

1. Ústavnému súdu bol 7. februára 2023 doručený návrh predsedu Súdnej rady Slovenskej republiky (ďalej aj „predseda súdnej rady“ alebo „navrhovateľ“) na začatie konania podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) o súlade označenej časti § 22a ods. 2 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sudcoch“) s čl. 1 ods. 1 v spojení s čl. 2 ods. 2 a čl. 141a ods. 2 a 7 ústavy.

2. Podľa platného znenia § 22a ods. 2 prvej vety zákona o sudcoch o dočasnom pozastavení výkonu funkcie sudcu podľa odseku 1 rozhoduje súdna rada na návrh predsedu súdnej rady alebo ministra, a pri sudcoch najvyššieho súdu aj na návrh predsedu najvyššieho súdu a pri sudcoch najvyššieho správneho súdu aj na návrh predsedu najvyššieho správneho súdu.

3. Z napadnutej časti § 22a ods. 2 zákona o sudcoch vyplýva aktívna procesná legitímácia pre predsedu súdnej rady na podanie návrhu na dočasné pozastavenie výkonu funkcie sudcu, pričom

podaním tohto návrhu začína administratívne konanie disciplinárneho (sankčného) charakteru, v ktorom predseda súdnej rady má postavenie navrhovateľa, teda účastníka tohto konania.

4. Rovnaké postavenie má predseda súdnej rady aj v prípade, ak podá disciplinárny návrh na Najvyššom správnom súde Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší správny súd“). Podľa § 21 zákona č. 432/2021 Z. z. o disciplinárnom poriadku Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (disciplinárny súdny poriadok) [ďalej len „disciplinárny súdny poriadok“] účastníkmi disciplinárneho konania sú navrhovateľ a disciplinárne obvinený. Navrhovateľ poukazuje na § 29 disciplinárneho súdneho poriadku, z ktorého vyplývajú *„práva navrhovateľa, ku ktorým však nepatrí právo hlasovať o jeho návrhu: toto právo patrí len členkám a členom disciplinárneho senátu“*.

V tejto súvislosti navrhovateľ poukazuje na skutočnosť, že v konaní, ktoré začína na návrh predsedu súdnej rady podľa § 22a ods. 2 zákona o sudcoch, je odlišná situácia, keďže v tomto konaní navrhovateľ ako člen súdnej rady v postavení jej predsedu môže hlasovať o svojom návrhu, a tak významne ovplyvniť výsledok rozhodovania. Zároveň však konštatuje, že táto možnosť *«... porušuje známy právny princíp, podľa ktorého nikto nemôže byť sudcom vo vlastnej veci („nemo iudex in re sua“)»*.

5. V nadväzujúcej časti návrhu na začatie konania navrhovateľ uvádza, že súdna rada sa už v rámci svojej rozhodovacej činnosti (vec vedená pod č. SR 560/2021, pozn.) v konaní podľa § 22a ods. 1 zákona o sudcoch musela vysporiadať s načrtnutým problémom hlasovacieho práva predsedu súdnej rady a riešila ho tak, že *„predseda súdnej rady o svojom návrhu nehlasoval; počas konania využíval len práva a plnil iba povinnosti účastníka konania – navrhovateľa“*. V dôsledku takého prístupu k výkladu § 22a ods. 2 zákona o sudcoch došlo k tomu, že súdna rada pôsobila len v počte 17 členov, hoci prítomní boli všetci 18 členovia, keďže predseda súdnej rady nemohol hlasovať, pretože bol účastníkom tohto konania v procesnom postavení navrhovateľa. Vďaka takto zvolenému prístupu k interpretácii § 22 ods. 1 zákona o súde sa však zmenil aj pomer hlasov pri hlasovaní členov súdnej rady, pričom vzhľadom na spôsob uznášania sa súdnej rady (čl.141a ods. 7 ústavy) by chýbajúci hlas predsedu súdnej rady *„pri 9 hlasoch za a 8 proti návrhu uznesenia... mohol zásadne rozhodnúť o výsledku hlasovania v prípade v prípade, ak by sa pridal k 9 hlasom za; pričom ak by chýbal, tak uznesenie by nebolo prijaté, hoci inak by bolo schválené“*.

6. Predseda súdnej rady v návrhu na začatie konania uvádza, že z § 22a ods. 2 zákona o sudcoch vyplýva aj ďalší problém, ktorý má podľa jeho názoru ústavnoprávny rozmer. Ide o problém, ktorý vyvoláva návrhové oprávnenie ministra spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „minister spravodlivosti“), ako aj predsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) a predsedu najvyššieho správneho súdu. Ak totiž podajú návrh podľa § 22a ods. 1 títo traja ústavní činitelia, tak na rozdiel od predsedu súdnej rady nemajú v žiadnom prípade možnosť hlasovať o tom, ako sa rozhodne o ich návrhu.

Z uvedeného podľa navrhovateľa vyplýva, že v rovnakej právnej situácii je predseda súdnej rady zvýhodnený ako jeden z oprávnených navrhovateľov konania podľa § 22a ods. 1 zákona o sudcoch oproti ministrovi spravodlivosti, predsedovi najvyššieho súdu a predsedovi najvyššieho správneho súdu, ktorí nemôžu vlastným hlasovaním ovplyvniť výsledok konania podľa citovaného ustanovenia zákona o sudcoch. Z do úvahy prichádzajúcich alternatív výkladu § 22a ods. 2 zákona o sudcoch vyplýva, že obyčajný zákon napadnutou úpravou v konkrétnej právnej situácii buď

redukuje ústavou a zákonom ustanovený počet členov súdnej rady z 18 na 17, alebo umožňuje hlasovať predsedovi súdnej rady o jeho vlastnom návrhu, hoci je v konaní podľa § 22a ods. 1 zákona o sudcoch navrhovateľom, a teda účastníkom konania, čím vytvára v rovnakej právnej situácii nerovnosť medzi navrhovateľmi uvedenými v § 22a ods. 2 zákona o sudcoch, pretože iba jeden z týchto navrhovateľov môže hlasovať o vlastnom návrhu.

7. V ďalšej časti svojej argumentácie predseda súdnej rady poukazuje na problém rovného postavenia členov súdnej rady, z ktorého vyplýva, že „... každý člen má právo hlasovať o každom návrhu, ktorý bol doručený alebo predložený súdnej rade. Z práva hlasovať nemôže byť vylúčený ani v prípade rozhodovania podľa § 22a zákona o sudcoch.“.

Podľa navrhovateľa v prípade, ak predseda súdnej rady ako navrhovateľ podľa § 22a ods. 2 zákona o sudcoch využije svoje ústavou zaručené oprávnenie hlasovať, „tak využitie tohto oprávnenia nemôže byť v limitoch ustanovených právom. Predseda súdnej rady totiž hlasuje ako navrhovateľ, teda v procesnom postavení účastníka disciplinárneho (administratívneho) konania, čo nie je zlučiteľné s koncepciou disciplinárnych konaní voči sudcom Slovenskej republiky, najmä s účastníctvom v nich.“. Na druhej strane, ak predseda súdnej rady nehlasuje, lebo ako navrhovateľovi, teda účastníkovi konania, mu také právo neprislúcha, „tak dochádza k ústavne nesúladnej redukcii ústavného orgánu, ktorý má podľa ústavnej normy 18 členov, ale v dôsledku uvedeného sa tento počet redukuje na 17 členov“.

Predseda súdnej rady ďalej konštatuje, že ústavne nekonformnú situáciu vyvoláva aj to, že traja navrhovatelia podľa § 22a ods. 2 zákona o sudcoch na rozdiel od predsedu súdnej rady (ako jedného z oprávnených navrhovateľov) nemôžu hlasovať o svojich návrhoch ani o iných návrhoch. V takejto situácii totiž vzniká medzi navrhovateľmi konania podľa § 22a ods. 2 zákona o sudcoch rozdiel, ktorý „... nie je ničím odôvodniteľný alebo ospravedlniteľný“.

8. Sumarizujúc svoju argumentáciu, predseda súdnej rady uvádza, že podstata ním namietanej neústavnosti napadnutej časti prvej vety § 22a ods. 2 zákona o sudcoch spočíva v tom, že „ustanovenie obyčajného (podústavného práva) svojimi dôsledkami zasahuje do princípu legality, ktorý je súčasťou právneho štátu, pretože právo hlasovať v administratívnom konaní disciplinárneho (sankčného) charakteru pred súdnou radou priznáva aj jednému účastníkovi tohto konania – predsedovi súdnej rady alebo pri nepriznaní tohto práva rozhodnutím súdnej rady redukuje ústavne zaručený počet členov súdnej rady o jedného člena, pričom v prípade priznania práva hlasovať predsedovi súdnej rady znevýhodňuje ostatných troch navrhovateľov uvedených v § 22a ods. 2 zákona o sudcoch, ktorí také právo v žiadnom prípade nemôžu uplatniť“.

9. Predseda súdnej rady sa na základe skutočností uvedených vo svojom návrhu domáha, aby ústavný súd po predchádzajúcom prijatí jeho návrhu na ďalšie konanie v konaní o veci samej o ňom rozhodol nálezom, v ktorom vysloví, že „Ustanovenie § 22a ods. 2 v časti... predsedu súdnej rady alebo... zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov nie je v súlade s čl. 1 ods. 1 v spojení s čl. 2 ods. 2 a čl. 141a ods. 2 a 7 Ústavy Slovenskej republiky.“.

II.

Predbežné prerokovanie návrhu na začatie konania

10. Ústavný súd ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti, ktorý rozhoduje o súlade zákonov s ústavou, ústavnými zákonmi a s medzinárodnými zmluvami, s ktorými vyslovila súhlas Národná rada Slovenskej republiky a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom [čl. 124 a čl. 125 ods. 1 písm. a) ústavy], pristúpil na neverejnom zasadnutí pléna k predbežnému prerokovaniu návrhu na začatie konania, a to v súlade s čl. 131 ods. 1 ústavy, ako aj s § 7 ods. 1 písm. a) a § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“). Účelom predbežného prerokovania návrhu je zistenie, či a v akom rozsahu možno návrh prijať na ďalšie konanie (§ 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde).

11. Pri predbežnom prerokovaní návrhu na začatie konania ústavný súd konštatoval, že predseda súdnej rady je subjekt, ktorý je podľa čl. 130 ods. 1 písm. g) ústavy a § 74 písm. f) procesne legitimovaný na podanie návrhu na začatie konania o súlade právnych predpisov podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) ústavy za podmienky, že jeho návrh sa týka výkonu súdnictva. Po oboznámení sa s obsahom návrhu navrhovateľa ústavný súd konštatuje, že jeho návrh na začatie konania sa týka výkonu súdnictva, a teda spĺňa podmienku uvedenú v označených ustanoveniach ústavy a zákona o ústavnom súde.

12. Pokiaľ ide o splnenie obsahových náležitostí návrhu na začatie konania, predseda súdnej rady v súlade s § 43 ods. 1 a § 76 zákona o ústavnom súde správne ako účastníka konania, proti ktorému návrh smeruje, označil Národnú radu Slovenskej republiky, ktorá napadnuté zákonné ustanovenia prijala. V návrhu je ako vedľajší účastník konania označená aj vláda, zastúpená Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky.

13. Z obsahu návrhu na začatie konania ďalej vyplýva, že sú splnené všetky požiadavky ustanovené v § 39 v spojení s § 75 zákona o ústavnom súde. Navrhovateľ v návrhu presne označil ustanovenie zákona o sudcoch, ktorého nesúlad s čl. 2 ods. 2 a čl. 141a ods. 2 a 7 ústavy namieta, a uviedol dôvody, ktoré ho vedú k pochybnostiam o ich súlade s označenými ustanoveniami ústavy.

14. Navrhovateľom uvádzané dôvody nesúladu príslušnej časti § 22a ods. 2 zákona o sudcoch s označenými ustanoveniami ústavy považuje ústavný súd za vhodné a potrebné podrobiť meritórnemu prieskumu.

15. Na základe už uvedeného ústavný súd konštatuje, že nezistil žiadne dôvody, pre ktoré by bolo možné návrh predsedu súdnej rady pri predbežnom prerokovaní čo i len v časti odmietnuť (§ 56 ods. 2 v spojení s § 55 zákona o ústavnom súde), a preto jeho návrh v súlade s § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. apríla 2023

Ivan Fiačan
predseda Ústavného súdu
Slovenskej republiky